

ved hans egen frie Villie, men ved den borgerlige og kirkelige Magt, som har gjort sig gjældende for flere Sæller eller, jeg vil gjerne tilstaae, for et Martusinde siden, om man skal forsøge denne Byrde, som da blev paalagt for Bedkommende, idetmindste i sin Form. Forresten skal jeg tillade mig at bemærke, at min Hovedbetænkelse ved den hele Lov, som overveier Alt, hvad jeg har anført, er, at man betragter den som en Forberedelse til en saadan Tiendeafløsning, som af den arede Forslagsstiller er bragt under Forhandling; thi det er Noget, som jeg anseer for en fuldkommen Uretfærdighed, og jeg troer derfor, at enhver foreløbig Lov, som gaaer ud paa at forberede noget Saadant, er i høi Grad betænkkelig. En aret Taler har bemærket, at, dersom der var Spørgsmaal om at give en saadan Lov som Forordningen af 8de Januar 1810, da vilde han finde det meget betænkligt. Jeg vilde af alle Kræfter virke til en saadan Lov som den, der da udkom, thi jeg finder det aldeles retfærdigt, at en Byrde, som fra ældre Tider ved borgerlig og kirkelig Tvang var lagt paa Jordeiendomme, og som var af den Beskaffenhed, at den lagde Hindringer i Veien for Agerdyrkingens Fremme, kunde blivde afløst, naar blot alle Bedkommende fik Bederlag, ikke for den større Nyttie, de kunde have af Tienden, naar den vedblev, men for det, Tienden for Tiden udgjorde, og dette ene retfærdige Princip er med stor Consequens og Fasthed blevet gennemført, saavel ved Forordningen af 1810, som ved alle de Foranstaltninger og Love, der ere givne i Forbindelse dermed. Derimod seer jeg ikke, at der er nogen retfærdig Grund til at paabyde den, som Byrden blev lagt paa, at han skal lade den afløse, fordi Andre mene, at han dermed kan være tjent, men han ikke selv mener det. Det forekommer mig ogsaa, at en saadan Tvang er saa aldeles stridende mod den Frihedsretning, man skulde troe der var indtraadt efter vor nye Forsatning.

Ordføreren: Uvalgets Indstillinger under §§ 1 og 2 have fundet saa kyndige Forsvarere, at der kun kan være meget Lidt for mig at tilføie. Jeg skal imidlertid dog tillade mig et Par Bemærkninger. Jeg har tid-

ligere tilladt mig at yttre, at jeg ikke skjønner rettere, end at Tiendeforholdet oprindeligt var et tosidigt Forhold, hvor den ene Part havde Ret til at fordrø en Ydelse, som den anden Part var pligtig til at præstere. Hensynet til det almene Vel bevirkede, at Lovgivningen paalagde den ene Part en Tvang. Den ene Part har maaskee dengang raisonneret saaledes: „Jeg vil hellere have min Tiende i Kjørven; det er mig slet ikke convenabelt, at modtage en fast Afgift i Stedet“; men Lovgiveren fandt alligevel en Berettigelse i høiere Hensyn til at bringe en Tvang til Anvendelse igjennem Loven. Men Lovgiveren kan da gaae den samme Vej med Hensyn til Yderen. Nu foreligger Spørgsmaalet fra en anden Side; Yderen præstere paa en vis Maade, men man finder, at høiere Hensyn tale for, at denne Præstation bør undergaae en Forandring. Yderen siger maaskee: „Det convenerer mig ikke“, ligesom maaskee Tiendetageren i sin Tid sagde: „det convenerer ikke mig“; men jeg indseer nu ikke rettere, end at, under dette tosidige Forhold, den samme Berettigelse, der i sin Tid har ligget til Grund for, at Staten kunde gaae den Vej, den gik i 1810, nu ogsaa maa være tilstede fra den anden Side, og at der er saa meget mindre Betænkelse ved at gaae denne Vej, naar man til samme Tid fra flere Sider forbedrer Yderens Stilling. Man forbedrer den paa den Maade, som Lovforslaget har paataaet i den anden Paragraph, ved, at den bevidste Tiendedeel bortfalder, og man forbedrer den ved de forskjellige Forslag, som ere gjorte i Henseende til at formindste Omkostningerne og til at fremstynde Foreningernes endelige Afslutning ved at simplificere det Hele, og derved, fra forskjellige Sider, gjøre det mindre byrdesuldt for Yderne. Det synes mig dernæst, som om der er en Modsigelse imellem min høitærede Sidemands (Orsted) Anskuelse og den gamle Placat af 17de Juni 1812 § 5, ifølge hvilken offentlige Stiftelser eller Embedsmænd, naar de være beneficerede med Tiender, som de paa Grund af Omstændighederne ikke kunde oppebære in natura, og de forgjæves havde søgt mindelig Forening eller ved Auction at faae et Bederlag, kunde henvende sig til det konge-